

Vec C-405/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

3. júl 2023

Vnútroštátny súd:

Landgericht Köln

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

22. jún 2023

Žalovaná a navrhovateľka v odvolacom konaní:

Touristic Aviation Services Limited

Žalobkyňa a odporkyňa v odvolacom konaní:

Flightright GmbH

Predmet konania vo veci samej

Letecká doprava – Práva cestujúcich – Nariadenie (ES) č. 261/2004 – Poskytnutie náhrad pre cestujúcich v prípade veľkého meškania letu – Nedostatok personálu na naloženie batožiny – Mimoriadne okolnosti, ktorým nebolo možné zabrániť ani vtedy, keď boli prijaté všetky primerané opatrenia

Predmet a právny základ návrhu

Výklad práva Únie, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálna otázka

Má sa článok 5 ods. 3 nariadenia (ES) č. 261/2004 vykladať v tom zmysle, že nedostatok personálu na strane prevádzkovateľa letiska alebo spoločnosti poverenej prevádzkovateľom letiska naložením batožiny, ktoré má zabezpečiť prevádzkovateľ letiska, predstavuje mimoriadnu okolnosť v zmysle tohto ustanovenia, ktorá má nekontrolovateľný vonkajší vplyv na bežnú činnosť leteckého dopravcu využívajúceho túto službu prevádzkovateľa letiska/spoločnosti poverenej prevádzkovateľom letiska, alebo naloženie batožiny prevádzkovateľom letiska/ním poverenou spoločnosťou a nedostatok personálu na naloženie batožiny na ich strane je súčasťou bežného výkonu činnosti tohto leteckého dopravcu, takže oslobodenie od povinnosti podľa článku 5 ods. 3 nariadenia (ES) č. 261/2004 prichádza do úvahy iba vtedy, keď dôvod pre nedostatok personálu predstavuje mimoriadnu okolnosť v zmysle tohto ustanovenia?

Citované predpisy práva Únie

Smernica Rady 96/67/ES z 15. októbra 1996 o prístupe k trhu služieb pozemnej obsluhy na letiskách Spoločenstva

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa predkladá v rámci právneho sporu medzi účastníkmi konania vo veci poskytnutia náhrady v súhrnnej výške 800 eur, ktorú žalobkyňa požaduje na základe postúpeného práva dotknutých cestujúcich.

Títo mali 4. júla 2021 rezervovaný let XR 1092 z Kolína/Bonnu do mesta Kos, ktorý uskutočnila žalovaná a ktorý na letisko priletu dorazil s meškaním približne tri a pol hodiny.

- 2 Amtsgericht (okresný súd, Nemecko) žalobe vyhovel. Nerozhodol, či bolo meškanie zapríčinené mimoriadnou okolnosťou, pretože zo strany žalovanej mu v každom prípade bolo možné zabrániť, keby boli prijaté všetky primerané opatrenia.
- 3 Odvolaním na vnútroštátnom súde žalovaná ďalej presadzuje svoje snahy o zamietnutie žaloby. Žalobkyňa navrhuje odvolanie zamietnuť.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 4 Žalovaná tvrdí, že veľké meškanie bolo spôsobené nedostatkom personálu prevádzkovateľa letiska Kolín/Bonn v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19, za ktorý nenesie zodpovednosť. Už predchádzajúci let mal meškanie 1 hodinu a 17 minút, pretože chýbal personál na odbavenie (tzv. check-in) cestujúcich. Keby boli predchádzajúci a sporný let riadne odbavené, meškanie dlhšie ako tri hodiny by neprichádzalo do úvahy. Okrem toho však chýbal aj personál na naloženie batožiny, čím sa vykonanie letu predĺžilo o ďalšie 2 hodiny a 13 minút. Nakoniec došlo po zatvorení dverí k oneskoreniu o 19 minút, ktoré súviselo s počasím.
- 5 Žalobkyňa tvrdí, že opísané skutočnosti nemožno považovať za mimoriadnu okolnosť.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 6 Vnútroštátny súd sa domnieva, že Amtsgericht (okresný súd) nesprávne vyhovel žalobe s odôvodnením, že žalovaná neuviedla, aké opatrenia na zamedzenie alebo skrátenie predmetného omeškania v tomto prípade preskúmala.
- 7 Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že podľa odôvodnení 14 a 15, ako aj článku 5 ods. 3 tohto nariadenia (ES) č. 261/2004 je letecký dopravca oslobodený od svojej povinnosti platiť náhradu cestujúcim podľa článku 7 nariadenia č. 261/2004, ak môže preukázať, že zrušenie alebo meškanie letu v trvaní tri hodiny alebo viac na prilete je spôsobené „mimoriadnymi okolnosťami“, ktorým nebolo možné zabrániť ani vtedy, keď boli prijaté všetky primerané opatrenia, a v prípade, že takáto okolnosť nastala, prijal opatrenia primerané situácii tým, že použil všetky prostriedky, či už ide o zamestnancov, alebo materiál, a finančné prostriedky, ktorými disponoval, s cieľom predísť tomu, aby uvedená okolnosť viedla k zrušeniu alebo veľkému meškaniu dotknutého letu, s výnimkou toho, aby sa od neho vyžadovali neprimerané straty vzhľadom na kapacity jeho podniku v rozhodnom čase (rozsudok zo 4. apríla 2019, Germanwings, C-501/17, EU:C:2019:288, bod 19; rozsudok z 11. júna 2020, Transportes Aéreos

Portugueses, C-74/19, EU:C:2020:460, bod 36). Ktoré opatrenia možno od leteckej spoločnosti očakávať, že prijme, aby zabránila tomu, že mimoriadne okolnosti povedú k výraznému meškaniu letu alebo jeho zrušeniu, to sa určí podľa okolností konkrétneho prípadu; primeranosť sa má posúdiť podľa situácie (rozsudok z 22. decembra 2008, C-549/07, Wallentin-Hermann, EU:C:2008:771, body 40 a 42; rozsudok z 12. mája 2011, Eglītis a Ratnieks, C-294/10, EU:C:2011:303, bod 30).

- 8 Z toho vyplýva, že žalovanej nevznikla žiadna povinnosť preskúmať a prijať opatrenia v zmysle článku 5 ods. 3 nariadenia č. 261/2004. Teraz už nie je zrejmé, že by si žalovaná bola vedomá toho, že vznikne veľké meškanie. Neskorý prílet predchádzajúceho letu do Kolína/Bonnu bol spôsobený pôvodným meškaním letu, ktorý sa uskutočnil deň predtým a ku ktorému došlo z dôvodu nedostatku personálu na odbavenie, čo sa týkalo vlastnej zodpovednosti žalovanej. Nič nenasvedčovalo tomu, že by to mohlo spôsobiť ďalšie oneskorenia. Okrem toho neexistujú ani žiadne opatrenia, ktoré by žalovaná mohla prijať, aby zabránila veľkému meškaniu. Ani z rozsudku Súdneho dvora z 11. júna 2020, Transportes Aéreos Portugueses (C-74/19, EU:C:2020:460), ktoré cituje Amtsgericht (okresný súd), podľa názoru vnútroštátneho súdu nevyplýva žiadna povinnosť posúdiť zmenu rezervácie dotknutých cestujúcich na iný let. Nedostatok personálu na naloženie batožiny na strane letiskovej spoločnosti sa dotkol veľkého počtu letov, ktoré mali takisto meškanie. Za týchto okolností objektívne nebolo možné očakávať, že zmena rezervácie by mohla viesť k tomu, že dotknutí cestujúci sa budú môcť rýchlejšie dostať do cieľa.
- 9 Amtsgericht (okresný súd) mal preto rozhodnúť, či nedostatok personálu na naloženie batožiny uvádzaný ako dôvod veľkého meškania predstavuje mimoriadnu okolnosť.
- 10 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pojem „mimoriadne okolnosti“ v zmysle článku 5 ods. 3 nariadenia č. 261/2004 označuje udalosti, ktoré svojou povahou alebo pôvodom nie sú súčasťou bežného výkonu činnosti dotknutého leteckého dopravcu, a vymykajú sa jeho účinnej kontrole, pričom tieto dve podmienky sú kumulatívne a ich splnenie sa musí posudzovať v každom jednotlivom prípade (pozri rozsudok z 31. januára 2013, McDonagh, C-12/11, EU:C:2013:43, bod 29; rozsudok z 23. marca 2021, Airhelp, C-28/20, EU:C:2021:226, bod 23). Súdny dvor vo svojom rozsudku z 23. marca 2021, Airhelp (C-28/20, EU:C:2021:226) rozhodol, že z jeho judikatúry týkajúcej sa pojmu „mimoriadne okolnosti“ v zmysle článku 5 ods. 3 nariadenia č. 261/2004 vyplýva, že treba rozlišovať medzi udalosťami „vnútorného“ pôvodu a udalosťami „vonkajšieho“ pôvodu vo vzťahu k prevádzkujúcemu leteckému dopravcovi. Všetky tieto udalosti majú spoločné to, že sú výsledkom činnosti leteckého dopravcu a vonkajších okolností, viac či menej častých v praxi, nad ktorými však letecký dopravca nemá kontrolu, pretože sú spôsobené prírodnou udalosťou alebo konaním tretej osoby, ako je napríklad iný letecký dopravca alebo verejný či súkromný subjekt, ktorý zasahuje do leteckej alebo letiskovej činnosti. V uznesení zo 14. novembra 2014, Siewert (C-394/14, EU:C:2014:2377, bod 19), Súdny dvor

jednak k technickému problému, ktorý bol spôsobený nárazom mobilných schodíkov do lietadla, konštatoval, že mobilné schodíky alebo nástupné chodby sa nevyhnutne používajú v kontexte leteckej prepravy cestujúcich, pričom im umožňujú nastúpiť do lietadla a vystúpiť z neho, takže leteckí dopravcovia sú pravidelne konfrontovaní so situáciami vyplývajúcimi z používania takýchto mobilných schodíkov. Za takýchto okolností sa musí náraz takýchto mobilných schodíkov do lietadla považovať za udalosť súvisiacu s bežnou činnosťou leteckého dopravcu.

- 11 Na základe toho možno činnosť pri nakladaní batožiny priradiť k bežnému výkonu činnosti žalovanej, pretože priamo slúži na plnenie prepravnej služby, ktorá má byť poskytnutá cestujúcim. To znamená, že nedostatok personálu na naloženie batožiny by potom mohol byť súčasťou bežného výkonu činnosti žalovanej, čo by viedlo k tomu, že mimoriadnu okolnosť by bolo nutné poprieť. Na druhej strane, práve zo skutočnosti, že nakladanie batožiny na letisku Kolín/Bonn vykonáva prevádzkovateľ letiska, a nie samotná žalovaná alebo ňou poverený poskytovateľ služieb, by mohlo vyplývať, že nedostatok personálu na naloženie batožiny predstavuje vonkajšiu príčinu, ktorá sa vymykala účinnej vonkajšej kontrole žalovanej a ovplyvnila jej bežnú činnosť.
- 12 Podľa názoru vnútroštátneho súdu ide o mimoriadnu okolnosť. Nakladanie batožiny je súčasťou služieb pozemnej obsluhy, ktorú v Nemecku pôvodne poskytovali samotní prevádzkovatelia letísk alebo ich dcérske spoločnosti, a ako taká zostáva naďalej v rukách prevádzkovateľa letiska aj po liberalizácii európskej leteckej dopravy na základe smernice 96/67/ES a jej prebratí do vnútroštátneho práva. Podľa toho by odpoveď na otázku, či nedostatok personálu na naloženie batožiny predstavuje mimoriadnu okolnosť, mala závisieť od toho, či – ako v tomto prípade – naloženie batožiny vykonal prevádzkovateľ letiska s tým výsledkom, že mimoriadna okolnosť by sa musela potvrdiť, alebo či bol za naloženie batožiny zodpovedný sám príslušný letecký dopravca, alebo či touto činnosťou poveril poskytovateľa služieb, takže táto úloha patrila do bežnej činnosti poskytovateľa leteckých služieb, pričom v takom prípade by mimoriadnu okolnosť nebolo možné potvrdiť.
- 13 Na základe existencie exkulpácie, pokiaľ ide o ďalšie meškanie 2 hodiny a 13 minút, ktoré nastalo na letisku Kolín/Bonn z dôvodu chýbajúceho personálu na naloženie batožiny, by žalovaná bola zodpovedná iba za meškanie kratšie ako tri hodiny, za ktoré by nebola povinná poskytnúť náhradu.
- 14 Keby sa výkladom, naopak, malo dospieť k záveru, že aj naloženie batožiny, ktoré vykonával prevádzkovateľ letiska, patrí k bežnému výkonu činnosti leteckých spoločností, ktoré využívajú túto službu, oslobodenie žalovanej od povinnosti poskytnúť náhradu by podľa článku 5 ods. 3 nariadenia č. 261/2004 prichádzalo do úvahy iba vtedy, keď by nedostatok personálu ako dôvod meškania spôsobila mimoriadna okolnosť. Podľa názoru vnútroštátneho súdu to treba poprieť. Nedostatok personálu na naloženie batožiny pri uskutočnení letu, ktorý je predmetom sporu, nepredstavoval nevyhnutý dôsledok epidémie ochorenia

COVID-19 a žalovaná mu nemohla zabrániť. Z vyjadrení žalovanej nemožno odvodiť, že prevádzkovateľ letiska nemohol svoje personálne plánovanie nastaviť tak, aby v prípade obnovenia letovej prevádzky po pandémie nebol schopný procesy upraviť tak, aby sa predišlo výraznému meškaniu letov. Namiesto toho sa uvádza, že prevádzkovateľ letiska, prekvapený náhlým a prudkým nárastom počtu cestujúcich a letov od začiatku júla 2021, včas znovu nezvýšil stav personálu.

- 15 Z uvedeného vyplýva, že úspech odvolania závisí od výkladu článku 5 ods. 3 nariadenia č. 261/2004.

PRACOVNÝ DOKUMENT